

Rapport fra forvaltningsrevisjon - beregning av selvkost

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Frosta kommune

Møtedato

17.09.2024

Saknr

25/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 23/366 - 9

Forslag til vedtak

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å

- etterspørre selvkostnote på slam fra Innherred Renovasjon IKS
- sørge for at overskudd eller underskudd på selvkostfond feiing dekkes i løpet av fem år
- utarbeide en gebyrforskrift for feiing
- sørge for god publisering av lokale forskrifter til offentligheten

Vedlegg

Rapport fra forvaltningsrevisjon - selvkost

Saksopplysninger

Saken gjelder en rapport der kommunens revisor, Revisjon Midt-Norge, har undersøkt om kommunen beregner gebyrene for selvkostområdene pårett måte. Kontrollutvalget bes i saken om å ta stilling til revisorenes anbefalinger og sende rapporten til kommunestyret for endelig vedtak.

Hva er selvkost?

Kommunene leverer flere tjenester til selvkost, det vil si at brukerne finansierer tjenesten. Kommunene kan finansiere vann, avløp og renovasjon med selvkost. Den kan også finansiere tjenester som plan- og byggesaksbehandlingen, matrikkel og oppmåling og feiing med selvkost. Kommunen skal ikke gå med over- eller underskudd på selvkostområdene lenger enn i fem år. Det sjette året må kommunen begynne å bygge ned fondet. Selvkostfondet vises i notene til kommuneregnskapet.

Selvkost består av de fire elementene direkte og indirekte kostnader samt direkte og indirekte kapitalkostnader.

Om rapporten

Rapporten ble bestilt av det avtroppende kontrollutvalget i september 2023, sak 24/23. Kontrollutvalget bestilte den etter å ha fått to henvendelser fra en innbygger i perioden februar-august 2023. Innbyggeren hevdet at det var flere mangler i måten kommunen beregnet selvkost på. Han var også kritisk til hvilke utgifter som ble ført i selvkostregnskapet. Kommunedirektøren orienterte om saken ved to anledninger, i kontrollutvalgets møter i mai og september, se sak 12/23 og sak 24/23. Kontrollutvalget ønsket likevel å undersøke om grunnlaget for å beregne selvkost er i samsvar med regelverket, og om størrelsen på selvkostgebyret følger regelverket.

Er grunnlaget for å beregne selvkost i samsvar med regelverket?

I 2022 begynte kommunen å bruke konsulentselskapet Momentum for å beregne selvkostgebyrene. Før den tid gjorde kommunen disse beregningene selv. I undersøkelsen har revisorene undersøkt beregningsgrunnlaget for de ulike selvkostgebyrene i perioden 2021-2023, altså før og etter innføringen av Momentum. Resultatet av undersøkelsen viser at

Direkte kostnader er ført i selvkostregnskapet på riktig måte, men med noen mindre mangler.

- Selvkostkalkylen fra Innherred Renovasjon gir ikke opplysninger om selvkost for slam, det bør den.
- Gebyret for feiing er basert på avtalen kommunen hadde med det nå avviklede selskapet Innherred brann og redning IKS. Levanger kommune har videreført det avtalte samarbeidet mellom Frosta kommune og Innherred Brann og Redning etter nedleggelsen i 2022. Frosta kommune bør likevel formalisere dette i en ny samarbeidsavtale.
- I fakturagrunnlaget fra Levanger til Frosta kommune bør det skilles tydeligere mellom selvkostområdet feiing og andre tjenester fra Levanger til Frosta kommune.

Indirekte kostnader er beregnet på riktig måte, det vil si med oppdaterte fordelingsnøkler, og på bakgrunn av tall fra regnskapet.

Direkte kapitalkostnader er beregnet på rett måte, på bakgrunn av anskaffelseskostnaden.

Indirekte kapitalkostnader blir ikke beregnet av kommunen, det vil si at kommunen går glipp av disse inntektene. Revisorene skriver at disse kostnadene kunne vært beregnet for avløp og delene av feietjenesten som Frosta kommune har ansvaret for. I rapporten er det ikke oppgitt hvor store de indirekte kapitalkostnadene er.

Revisorene har også sett på kommunens forvaltning av selvkostfondet. Konklusjonen er at kommunen stort sett forvalter fondet i samsvar med regelverket. Selvkostfondet for feiing har likevel gått med underskudd i flere år, og kommunen har ikke tatt inn tilstrekkelige gebyrer til å dekke underskudd. Det til tross for at kommunestyret har fattet et prinsippvedtak om full inndekning.

Bestemmes selvkostgebyrene etter regelverket?

Reisorene konkluderer med at dagens selvkostgebyrer er bestemt i samsvar med regelverket. Kommunestyret har vedtatt forskrifter for gebyr på de fleste selvkostområdene, men det mangler for feiing. Kommunen hadde ikke vedtatt forskrift for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkellova før 2024. Før 2024 hadde kommunen altså ikke hjemmel til å kreve gebyr i en forskrift, men i et kommunestyrevedtak. Det er et godt nok grunnlag for å kreve inn gebyrene.

I rapporten påpeker revisorene at kommunen ikke har publisert sine nyeste forskrifter om selvkost, verken på nettstedet lovdata.no eller på kommunens nettside. Det er ingen lovkrav om hvordan lokale forskrifter skal publiseres, men revisorene anbefaler at kommunen sørger for at de blir gjort bedre kjent for innbyggerne.

Revisjon Midt-Norges anbefalinger

Revisjon Midt-Norge anbefaler kommunedirektøren å vurdere

- å etterspørre selvkostnote på slam fra Innherred Renovasjon IKS
- sørge for at overskudd eller underskudd på selvkostfond feiing dekkes i løpet av fem år
- utarbeide gebyrforskrift for feiing
- sørge for god publisering av lokale forskrifter til offentligheten

Vi viser ellers til rapporten for nærmere detaljer om bakgrunnen for revisorenes anbefalinger og konklusjoner. Den ansvarlige revisoren vil være til stede i møtet for å presentere rapporten og svare på spørsmål.

Konsek Trøndelags vurdering av rapporten

Rapporten, som ble bestilt på bakgrunn av henvendelser til kontrollutvalget om feil på selvkostområdet, viser at kommunen har god kontroll på det meste av området. Beregningsgrunnlaget for gebyrene er stort sett korrekt og størrelsen på gebyrene blir bestemt i samsvar med regelverket. I den grad det er feil, så er gebyrene satt for lavt (feiing). Vi konkluderer derfor med at henvendelsene til kontrollutvalget om feil på selvkostområdet er undersøkt, og har vist seg å være feil.

Vi har lagt Revisjon Midt-Norges anbefalinger til grunn for forslaget til vedtak. Vi mener likevel at kommunestyret bør *pålegge* kommunedirektøren å gjennomføre anbefalingene, ikke bare *vurdere* å gjøre det.

- Selvkostområdet bør føres korrekt i regnskapet, derfor bør selvkostnoten om slam fra Innherred renovasjon inn i notene
- Selvkostfondene må forvaltes etter loven, derfor må underskuddet på selvkostfondet for feiing dekkes i samsvar med lov- og regelverket
- Kommunen bør ha en gebyrforskrift for feiing. I dag er gebyrene bare fastsatt av kommunestyret, og revisorene viser til at det pågår en diskusjon om dette er tilstrekkelig
- Det bør være enkelt for innbyggerne å orientere seg om gebyrnivået, derfor bør kommunen sørge for at de er lett tilgjengelige

Vi anbefaler at kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med revisorenes anbefalinger.